

Het doorbreken van de aansprakelijkheid van de naamloze vennootschap als rechtspersoon

Gerrold E.R. Adipoera¹ en Shiraniedevie R. Bhoelai²

1. Inleiding

Het fundamenteel uitgangspunt in het rechtspersonenrecht is dat de rechtspersoon haar eigen rechten en plichten draagt en zij dienovereenkomstig verantwoordelijk en aansprakelijk is of kan worden gesteld. Voormelde grondgedachte heeft thans geen expliciete grondslag in de Surinaamse civielrechtelijke wetgeving. Artikel 2:3 lid 1 van het Concept Nieuw Surinaams Burgerlijk Wetboek zal daar hoogstwaarschijnlijk verandering in brengen.³ Vooralnog wordt gesteund op de rechtsliteratuur en de Surinaamse rechtspraak. De Surinaamse rechter heeft in de zaken Dorsett Hotels & Resorts Inc./Parbhoe e.a.⁴ en Royal Rental Commewijne/X⁵ bevestigd dat de rechtspersoon rechtssubject is in het maatschappelijk en economisch verkeer c.q. het rechtsverkeer en derhalve in beginsel drager is van haar eigen rechten en plichten.⁶ Het gevolg van de rechtspersoonlijkheid is dat schuldeisers c.q. benadeelden die feitelijk of juridisch tot zaken zijn gekomen met een vertegenwoordigingsbevoegde c.q. bestuurder van de rechtspersoon in beginsel slechts de rechtspersoon aansprakelijk kunnen stellen bij enig onrechtmatig handelen met schade als gevolg.⁷

Echter komt het in het Surinaams rechtsverkeer regelmatig voor dat de schuldeiser of benadeelde zich niet succesvol kan verhalen op de rechtspersoon, simpelweg omdat de rechtspersoon geen verhaalsvermogen (meer) biedt, doordat het is weggesluisd. Ook komt het regelmatig voor dat een persoon volledige of overheersende zeggenschap heeft over twee rechtspersonen en bij de wederpartij de indruk heeft doen ontstaan met de ene rechtspersoon

¹ Mr. Gerrold E.R. Adipoera is als advocaat-stagiair verbonden aan Naarendorp Advocaten.

² Mr. Shiraniedevie R. Bhoelai is als advocaat-stagiaire verbonden aan Naarendorp Advocaten.

³ Dit artikel bepaalt dat een rechtspersoon voor wat het vermogensrecht betreft, met een natuurlijk persoon gelijk staat, voor zover uit de wet niet het tegendeel voortvloeit. Kortom, de rechtspersoon is ook rechtssubject.

⁴ Ktr. 19 april 2001, A.R. no. 01-1250.

⁵ Ktr. 3 februari 2020, A.R. no. 18-1492, r.o. 4. 1. Zie nader Ktr. 6 januari 2020, A.R. no. 18-3386, r.o. 4.2 (X e.a./X).

⁶ De Surinaamse kantonrechter heeft in de zaak Transatlatic Group of Companies N.V./De Surinaamse Brouwerij N.V (15 april 2013, A.R. 12-5136, r.o. 4.3), overwogen dat het algemeen aanvaard is dat ook de Naamloze Vennootschap in oprichting (i.o) kan deelnemen aan het rechtsverkeer en onzes inziens moet daaruit de conclusie volgen dat een rechtspersoon i.o. derhalve ook drager is van rechten en plichten. Onzes inziens zullen de feiten en omstandigheden (al dan niet in plaats zijn van goedgekeurde conceptstatuten en reglementen, gehouden AVA's/ALV's en bestuursvergaderingen en daaruit voortgevloeide besluiten, al dan niet uitgevoerde activiteiten en opgewekte schijn naar derden etc.) voorafgaand aan de officiële oprichting van de rechtspersoon de doorslag dan wel rechtvaardiging voor voormelde conclusie moeten geven. Het gevolg van voormelde conclusie is logischerwijs dat het rechtshandelen van de rechtspersoon i.o. ook zal moeten beantwoorden aan de regels van het rechtspersonenrecht.

⁷ In de zaak X/X van 22 juli 2010, A.R. no. 09-5252, komt de Surinaamse kantonrechter in r.o. 4.2 tot een overeenstemmende conclusie.

tot zaken te zijn gekomen, terwijl de wederpartij met de andere rechtspersoon contractueel wordt verbonden.

Wil de schuldeiser of benadeelde die schade ondervindt van het onrechtmatig handelen door misbruik van de rechtspersoon daartegen in rechte succesvol optreden tegen de (rechts)persoon die aansprakelijk is voor het onrechtmatig handelen dan wel de schade, dan zal een daarvoor passende juridisch(e) grondslag of verweer geconstrueerd moeten worden, aangezien de Surinaamse rechter de rechtsgrond van de vordering niet ambtshalve mag vernieuwen en niet buiten de grenzen van de rechtsstrijd mag treden en dus afhankelijk is van de rechtsgrond/het verweer en de daarbij horende (aangevoerde) feiten van de (schuld)eiser respectievelijk de gedaagde.⁸ Vanuit de juridische principes dat de beperkte aansprakelijkheid van de rechtspersoon geen vrijbrief mag vormen voor onrechtmatig handelen of misbruik van rechtspersoon en dat een onrechtmatige toestand nimmer in stand mag blijven, zal in dit artikel vanuit de rechtstheorie en de (Surinaamse) rechtspraak worden onderzocht op welke wijzen de aansprakelijkheid van de rechtspersoon kan worden doorbroken.

Voor het relativeren van de rechtspersoonlijkheid bestaan verschillende juridische methoden. De meest bekende juridische methode is die van de 'doorbraak van aansprakelijkheid'.⁹ Van Schilfgaarde¹⁰ heeft het begrip in Nederland geïntroduceerd en doelde daarmee op die gevallen waarin het recht toelaat dat de exclusiviteit van de aansprakelijkheid van de vennootschap voor eigen schulden en handelingen wordt doorbroken en deze aansprakelijkheid zich hecht of mede hecht aan nauw met de vennootschap verbonden (rechts)personen.¹¹

Gezien de omvang en complexiteit van het leerstuk van doorbraak van de aansprakelijkheid zal dit artikel, vooralsnog, beperkt worden tot het beantwoorden van de vraag in hoeverre de bestuurder(s) van de naamloze vennootschap mede aansprakelijk gesteld kunnen worden voor onrechtmatig handelen van de vennootschap¹², waarbij in paragraaf 2 de wettelijke aanknopingspunten voor het doorbreken van de aansprakelijkheid worden weergegeven c.q. de klassieke wettelijke onrechtmatige daadsactie ex artikel 1386 BW; vervolgens zal in paragraaf 3 de buitenwettelijke civielrechtelijke hoeder 'vereenzelviging' worden uiteengezet; in paragraaf 4 wordt nagegaan op welke wijzen de Surinaamse rechter omgaat met een beroep op vereenzelviging in rechtsprocedures; ten slotte zal in paragraaf 5 worden geconcludeerd op

⁸ Artikel 52 Rv. Zie ook HvJ. 6 november 2015, G.R. no. 14900.

⁹ Asser/Maeijer, Van Solinge & Nieuwe Weme 2-II* 2009/834.

¹⁰ P. Van Schilfgaarde, *'Doorbraak van aansprakelijkheid in het N.V.-recht'* (oratie Groningen), Deventer: Kluwer 1970.

¹¹ Volgens Schilfgaarde gaat het echter niet om de terzijdestelling van de rechtspersoonlijkheid, maar om de incidentele terzijdestelling van de regel dat de vennootschap met uitsluiting van anderen aansprakelijk is voor haar eigen schulden. De incidentele doorbraak tast de rechtspersoonlijkheid van het lichaam dus niet aan.

¹² Er is gekozen voor deze rechtspersoon omdat het onderhavig juridisch probleem in de rechtspraktijk veelvuldig aan deze rechtspersoon en soms in combinatie met de stichting wordt gelieerd, hetgeen ook blijkt uit de Surinaamse rechtspraak.

welke wijzen de aansprakelijkheid van de naamloze vennootschap succesvol kan worden doorbroken.

2. Wettelijke aanknopingspunten voor het doorbreken van de aansprakelijkheid van de rechtspersoon

2.1 De onrechtmatige daadsactie ex artikel 1386 BW

De naamloze vennootschap is in beginsel zelf aansprakelijk voor een handelen of nalaten (rechtshandeling) van de rechtspersoon en niet de bestuurder. Een bestuurder kan onder omstandigheden tegenover een derde een onrechtmatige daad begaan, indien de bestuurder in strijd handelt met de zorgvuldigheid die hij jegens de derde in acht behoorde te nemen.¹³ De bestuurder kan ex artikel 1386 BW persoonlijk een onrechtmatige daad begaan tegenover een derde of kan de bestuurder een persoonlijk ernstig verwijt treffen voor de ontstane schade van een derde.

Het Surinaams aansprakelijkheidsrecht is mede gebaseerd op artikel 1386 BW, dat de mogelijkheid biedt om een persoon *door wiens schuld* schade aan een ander wordt aangericht als gevolg van onrechtmatig handelen, aansprakelijk te stellen en een schadevergoeding te vorderen. Een bestuurder van een naamloze vennootschap kan aansprakelijk worden gesteld ingeval van een onrechtmatige daad krachtens artikel 1386 BW, zodat de schade op hem kan worden verhaald.¹⁴ De bestuurder kan in die gevallen bijvoorbeeld feitelijk verhinderen dat de naamloze vennootschap haar bestaande verplichtingen jegens die derde nakomt. Hier is uitermate van belang dat de bestuurder persoonlijk een ernstig verwijt treft.¹⁵

Volgens de Hoge Raad in het arrest de Ontvanger/Roelofson¹⁶ kan in het algemeen een onrechtmatige daad van de bestuurder jegens de schuldeiser of benadeelde worden aangenomen, mede gelet op zijn verplichting tot een behoorlijke taakuitoefening c.q. behoorlijk bestuur als bedoeld in artikel 2:11 NLBW (Nederlands equivalent van het Surinaams artikel 106 WvK), als hem een 'voldoende ernstig verwijt' kan worden gemaakt.

¹³ Asser/Hartkamp 4-III 1998, p. 246, nr. 261; zie ook Asser/ Van Solinge/Nieuwe Weme 2009, p. 578.

¹⁴ Asser/Maeijer, Van Solinge & Nieuwe Weme 2-II* 2009/469. Zie ook HR 26 oktober 1989, NJ 1990, 286 en 8 december 2006, NJ 2006, 659 (overwegingen van de Hoge Raad over het Nederlands equivalent van artikel 1386 BW).

¹⁵ Asser/ Van Solinge/Nieuwe Weme 2009, p. 578.

¹⁶ HR 8 december 2006, NJ 2006, 659.

2.2 Visie van de Surinaamse rechter en de Hoge Raad

In de spraakmakende zaak X contra de Staat en Telesur¹⁷ heeft de Surinaamse kantonrechter overwogen dat de hoofdregel van behoorlijk bestuur is dat de bestuurder tegenover de rechtspersoon gehouden is tot een behoorlijke vervulling van de hem opgedragen taak. Voorts is overwogen dat het bij onbehoorlijk bestuur gaat om gedragingen die als “schuldige verwaarlozing van de bestuurstaak” kunnen worden aangemerkt.

De kantonrechter overweegt dat “het geenszins de bedoeling is om de bestuurders een verwijt te maken van fouten, misrekeningen of achteraf beschouwd onjuiste beoordelingen van feiten en omstandigheden die voor het bepalen van het bestuursbeleid van belang zijn.”

Voor onbehoorlijke taakvervulling is dus méér nodig, in het bijzonder dat er onverantwoordelijk is gehandeld met de wetenschap — objectief te bepalen — dat de rechtspersoon daarvan de dupe zou kunnen worden. Dat er sprake is van schade en benadeling moet evident blijken uit de aangevoerde feiten en omstandigheden. De onbehoorlijke taakvervulling van de bestuurder wordt gelijk gesteld met misbruik van bevoegdheid.

In de onderstaande arresten zijn de navolgende maatstaven voor persoonlijke aansprakelijkheid van de bestuurder aanvaard:

1. In het Beklamel arrest¹⁸ is de norm (Beklamel-norm) ontstaan dat de bestuurder van de vennootschap onrechtmatig handelt jegens een schuldeiser als hij namens de vennootschap verplichtingen is aangegaan, terwijl hij wist of rederlijkerwijs moest begrijpen dat de vennootschap niet of niet binnen een redelijke termijn aan haar verplichtingen zou kunnen voldoen en geen verhaal zou bieden voor de schade die de schuldeiser op grond daarvan zou lijden.¹⁹
2. In het arrest Van Waning/Van der Vliet²⁰ is aangenomen dat het mogelijk is om degene die als bestuurder namens de vennootschap heeft gehandeld dan wel heeft bewerkstelligd of toegelaten dat de vennootschap haar wettelijke of contractuele verplichtingen niet nakomt aansprakelijk te stellen.²¹ In het arrest hield de Hoge Raad de mogelijkheid ook open dat een persoon die als bestuurder en aandeelhouder de volledige zeggenschap heeft over een

¹⁷ Ktr. 25 augustus 2020, A.R. no. 16-3278. In deze zaak betrof het geen naamloze vennootschap, maar een rechtspersoon sui generis. Echter betrof de kantonrechter de regels van het algemeen rechtspersonenrecht c.q. vennootschapsrecht in zijn overwegingen.

¹⁸ HR 6 oktober 1989, *NJ* 1990, 268.

¹⁹ Asser/Van Solinge/ Nieuwe Weme 2009, p. 578-579.

²⁰ HR 3 april 1992, *NJ* 1992, 411.

²¹ Asser/Van Solinge en Nieuwe Weme 2-II 2009, p. 580.

vennootschap, persoonlijk aansprakelijk is indien de nalatigheid van de vennootschap om een schuld te betalen te wijten is aan betalingsonwil.

2.3 De aansprakelijkheid van de rechtspersoon-bestuurder en medebestuurders ex artikel 116a WvK

Artikel 116a WvK bepaalt dat de aansprakelijkheid van een rechtspersoon als bestuurder van een andere rechtspersoon tevens hoofdelijk rust op ieder die ten tijde van het ontstaan van de aansprakelijkheid van de rechtspersoon daarvan bestuurder is. Artikel 116a WvK voorkomt dat een natuurlijke persoon aansprakelijkheid als bestuurder kan ontlopen doordat hij het bestuurderschap laat vervullen door een rechtspersoon die hij controleert.²²

De Hoge Raad²³ oordeelt dat artikel 2:11 NLBW (Nederlands equivalent van artikel 116a WvK) van toepassing is in alle gevallen waarin een rechtspersoon in zijn hoedanigheid van bestuurder aansprakelijk is op grond van de wet. Daaronder valt, zo oordeelde de Hoge Raad, ook de aansprakelijkheid van een rechtspersoon-bestuurder die is gebaseerd op art. 6:162 NLBW (equivalent van het Surinaams artikel 1386 SBW).

Deze vorm van aansprakelijkheid rust dan tevens hoofdelijk op ieder die ten tijde van het ontstaan van de rechtspersoon-bestuurder daarvan bestuurder is.

2.4 Enkele situaties waarin van een ernstig verwijt sprake kan zijn

In literatuur en rechtspraak zijn de volgende situaties naar voren gekomen waarin van een ernstig verwijt sprake kan zijn²⁴:

- a) in strijd handelen met wettelijke of statutaire bepalingen of andere regels die de rechtspersoon beogen te beschermen;
- b) het laten prevaleren van eigen (zakelijke) belangen boven dat van de rechtspersoon;
- c) het ontraceerbaar vermengen van privévermogen met het vermogen van de rechtspersoon;
- d) het nemen van onnodige en niet te rechtvaardigen risico's;
- e) het aangaan van verplichtingen die de rechtspersoon niet zal kunnen nakomen;
- f) het nemen van beslissingen met verregaande consequenties zonder deugdelijke voorbereiding;
- g) het aangaan van transacties die het doel van de rechtspersoon overschrijden;

²² De ratio van deze wettelijke bepaling is vevat in de MvT.

²³ HR 17 februari 2017, ECLI:NL:HR:2017:275, NJ 2017/215.

²⁴ GS Rechtspersonen, art. 2:9 BW, aant. 8.5.

h) het desbewust handelen in strijd met het belang van de rechtspersoon en de met hem verbonden organisatie.

2.5 Tussenconclusie

Het gedrag van de bestuurder moet in de gegeven omstandigheden zodanig onzorgvuldig zijn met benadeling en schade als gevolg, dat hem daarvan persoonlijk een ernstig verwijt kan worden gemaakt. Alleen dan is de onrechtmatige daadsaansprakelijkheid van de bestuurder aan de orde. Van belang voor toepassing van de ernstigverwijtmaatstaf is dat de onrechtmatige daad is begaan bij de taakvervulling van de bestuurder, of daarmee in zodanig verband staat dat die toepassing gerechtvaardigd is. Niet aansprakelijk is echter de bestuurder die bewijst dat de onbehoorlijke taakvervulling, mede gelet op zijn werkkring en de periode gedurende welke hij in functie is geweest, niet aan hem te wijten is en dat hij niet nalatig is geweest in het treffen van maatregelen om de gevolgen daarvan af te wenden.

3. De rechtsfiguur van vereenzelviging

3.1 Vereenzelviging

In de kern berust vereenzelviging op het voorbijgaan aan het identiteitsverschil tussen twee rechtssubjecten.²⁵ Het gaat er om dat bij de toepassing van een rechtsregel voorbij wordt gegaan aan het identiteitsverschil tussen een bij het geval betrokken rechtspersoon en een of meer andere bij die rechtspersoon betrokken (rechts)personen.²⁶ De Hoge Raad omschrijft vereenzelviging in het Rainbow-standaardarrest²⁷ als 'het volledig wegdenken van het identiteitsverschil dat tussen rechts(personen) bestaat'. In zijn conclusie bij genoemd arrest geeft advocaat-generaal Mok evenwel aan dat het voorbijgaan aan het identiteitsverschil niet volledig hoeft te zijn, aangezien het soms volstaat het identiteitsverschil slechts gedeeltelijk weg te denken.

Door vereenzelviging kan worden bewerkstelligd dat een gedraging, eigenschap of een bepaalde wetenschap van een (rechts)persoon wordt toegerekend aan een andere (rechts)persoon.²⁸ In de rechtspraak en rechtsliteratuur heeft de nodige discussie plaatsgevonden over de vraag wanneer nu precies sprake is van vereenzelviging. Het resultaat is een buitenwettelijke aansprakelijkheid, een aansprakelijkheid zonder wettelijke grondslag in tegenstelling tot de wettelijke aansprakelijkheid van de bestuurder op grond van artikel 1386 BW.

²⁵ Asser/Maeijer, Van Solinge & Nieuwe Weme 2-II* 2009/835. Zie ook H. Koster, 'Vereenzelviging?', *Maandblad voor Vermogensrecht* 2018/9, p. 1.

²⁶ Asser/Maeijer, Van Solinge & Nieuwe Weme 2-II* 2009/835. Zie ook L. Groenewoud, 'Vereenzelviging als grond tot doorbraak van aansprakelijkheid', *Vennootschap en Onderneming* 2003/1, p.1.

²⁷ HR 13 oktober 2000, *NJ* 2000, 698.

²⁸ J. Elbers, *Misbruik van het identiteitsverschil en crediteursbenadeling*, diss., Zutphen: Paris 2014, nr. 2.3 en 2.4.

Dergelijk misbruik zal doorgaans moeten worden aangemerkt als een onrechtmatige daad, die verplicht tot het vergoeden van de schade die door het misbruik aan derden wordt toegebracht.²⁹ In de regel zal de verplichting tot schadevergoeding dan niet alleen rusten op de persoon die met gebruikmaking van zijn zeggenschap de betrokken rechtspersonen tot medewerking aan dat onrechtmatig handelen heeft gebracht, maar ook op deze rechtspersonen zelf.³⁰ Dit omdat het ongeoorloofde oogmerk van degene die hen beheerst rechtens dient te worden aangemerkt als een oogmerk ook van henzelf.³¹

3.2 Enkele situaties waarin er sprake kan zijn van misbruik van identiteitsverschil

Misbruik van identiteitsverschil kent verschillende verschijningsvormen. Van misbruik kan sprake zijn³²:

- a) wanneer de activiteiten van een rechtspersoon met het oogmerk van benadeling worden overgedragen aan een gelieerde rechtspersoon;
- b) als iemand een goed, waarvan hij alle voordelen geniet, buiten zijn vermogen brengt of houdt zonder daarmee een doel van de rechtspersoon te dienen en met het oogmerk dat goed aan verhaal te onttrekken. Een relevant gezichtspunt is hierbij of de allocatie van de juridische eigendom van de activa op zakelijke gronden is geschied en aansluit bij de feitelijke (economische) situatie.

3.2 Tussenconclusie

De naamloze vennootschap en haar bestuurder(s) kunnen tezamen met een beroep op vereenzelviging aansprakelijk worden gesteld bij onrechtmatig handelen. Evenwel moet er sprake zijn van omstandigheden die zo uitzonderlijk van aard zijn dat vereenzelviging van de betrokken (rechts)personen, dat wil zeggen het volledig wegdenken van het identiteitsverschil, de meest aangewezen vorm van redres is. In de praktijk zal de rechter heel terughoudend een beroep op vereenzelviging moeten honoreren en enkel van toepassing verklaren als een onrechtmatige toestand rechtens niet in stand kan blijven en andere middelen niet tot een vergelijkbaar resultaat kunnen leiden.

4. De wijze waarop de Surinaamse rechter omgaat met een beroep op vereenzelviging in rechtsprocedures

4.1 Een vijftal rechterlijke uitspraken

***N.V. Graniet en B contra Surgoed Makelaardij N.V.*³³**

²⁹ J. Elbers, *Misbruik van het identiteitsverschil en crediteursbenadeling*, diss., Zutphen: Paris 2014, nr. 2.3 en 2.4. Zie in dit evrband ook F.K. Buijn en P.M. Storm, *Ondernemingsrecht BV en NV in de praktijk*, Deventer: Kluwer 2013, nr. 9.4.3.

³⁰ J. Elbers, *Misbruik van het identiteitsverschil en crediteursbenadeling*, diss., Zutphen: Paris 2014, nr. 2.3 en 2.4.

³¹ J. Elbers, *Misbruik van het identiteitsverschil en crediteursbenadeling*, diss., Zutphen: Paris 2014, nr. 2.3 en 2.4.

³² ECLI:NL:PHR:2016:521.

De feiten in deze zaak zijn kortsheidshalve als volgt:

B heeft zeggenschap over twee rechtspersonen, te weten: directeur van N.V. Graniet en voorzitter van een Stichting. B heeft in de onderhandelingsfase en bij het aangaan van een bemiddelingsovereenkomst de schijn bij de wederpartij, Surgoed, opgewekt om zaken te doen met N.V. Graniet, terwijl de bemiddelingsovereenkomst met de Stichting is gesloten, althans dat staat in de bemiddelingsovereenkomst. Ook correspondeerde Surgoed bij de onderhandelingen en de uitvoering van de overeenkomst voortdurend en alleen met N.V. Graniet en B.

Op enig moment meent Surgoed uit hoofde van de bemiddelingsovereenkomst een vordering te hebben op N.V. Graniet en B en of de Stichting, en legt conservatoir beslagen op hen. N.V. Graniet en B vorderen in kortgeding opheffing van de gelegde conservatoire beslagen en stellen dat niet zij, maar de Stichting in rechte moet worden aangesproken. Surgoed voert verweer en doet een beroep op vereenzelviging.

De kantonrechter heeft overwogen dat van B die directeur is van N.V. Graniet en voorzitter van de Stichting, verwacht mag worden dat hij bij de aanvang van de bemiddelingsovereenkomst aan de wederpartij duidelijk kenbaar maakt wie zijn contractspartner is, zodat daarover geen verwarring ontstaat bij de uitvoering van de overeenkomst. Door het voornoemde na te laten, is de persoon achter de rechtspersonen zelf verantwoordelijk voor de ontstane verwarring en is dus zowel B als N.V. Graniet verantwoordelijk voor de schade die door Surgoed wordt geleden als gevolg van de niet-nakoming van de overeenkomst.

N.V. Graniet contra Finabank N.V.³⁴

De feiten in deze zaak zijn kortsheidshalve als volgt:

Uit deze zaak blijkt dat N.V. Graniet wordt vertegenwoordigd door persoon A die tevens directeur is geweest van Sara N.V. Tussen Finabank N.V. en Sara N.V. was er een kredietovereenkomst tot stand gekomen, waarbij de daaraan voorafgaande onderhandelingen door persoon A in de hoedanigheid van directeur en enig aandeelhouder van N.V. Graniet had plaatsgevonden. De schulden van Sara N.V. werden tot een zekere tijd afgelost door N.V. Graniet. Vervolgens zijn de aandelen van Sara N.V. overgedragen aan een derde en de verplichtingen uit de kredietovereenkomst werden niet meer nageleefd. Finabank N.V. legt naar aanleiding daarvan conservatoire beslagen op N.V. Graniet.

N.V. Graniet vordert in kortgeding de opheffing van de conservatoire beslagen en stelt dat niet zij, maar Sara N.V. in rechte moet worden aangesproken. Finabank N.V. voert daartegen verweer en beroept zich op vereenzelviging.

De kantonrechter heeft de vereenzelviging van de rechtspersonen N.V. Graniet en Sara N.V. gehonoreerd, gelet op de zeggenschapsrol van persoon A over beide naamloze vennootschappen en de wijze van onderhandelen en aflossen. Ook is de rechter uitvoerig

³³ Ktr. 15 augustus 2013, A.R. no. 13-0690. Zie ook Ktr. 20 oktober 2009, A.R. no. 06-1358.

³⁴ Ktr. 5 oktober 2017, A.R. no. 17-3684.

ingegaan op de rechtsfiguren ‘vereenzelviging’ en ‘misbruik van identiteitsverschil’. Volgens de kantonrechter moet bij vereenzelviging van twee rechtspersonen tenminste sprake zijn van een zekere mate van verwevenheid van de betreffende rechtspersonen. Ook kan er misbruik worden gemaakt van het identiteitsverschil tussen rechtspersonen door degene die volledige of heersende zeggenschap daarover heeft. Misbruik van het identiteitsverschil tussen twee rechtspersonen dient, volgens de kantonrechter, te worden aangemerkt als een onrechtmatige daad, die de rechtspersoon zelf en hen die de rechtspersoon beheersen, verplicht tot het vergoeden van de schade die door het misbruik aan derden wordt toegebracht. Ook kan er sprake zijn van misbruik van identiteitsverschil, “indien degene die zeggenschap heeft over beide rechtspersonen bij de wederpartij de indruk heeft gewekt met de ene rechtspersoon tot zaken te komen, terwijl de wederpartij met de andere rechtspersoon contractueel wordt verbonden”. Dit impliceert volgens de kantonrechter een onoirbaar “op het verkeerde been zettend” handelen van de zeggenschap hebbende persoon.”³⁵

K., S., e.a. contra KK., M.S.W., e.a.³⁶

Vanwege de vele partijen en feitelijke complexiteit in deze zaak zal er geen uitvoerige behandeling plaatsvinden.

Deze zaak betreft een hypothecaire geldlening en een daaropvolgende openbare verkoop door de schuldeisers. Eisers (schuldenaren) beroepen zich in rechte op vereenzelviging van de (rechts)personen en nietigheid van de openbare verkoop.

De kantonrechter heeft, gelet op de feiten en omstandigheden, de vereenzelviging tussen de rechtspersonen en haar bestuurder gehonoreerd.

De rechtsregel ten aanzien van vereenzelviging in N.V. Graniet ca. Finabank N.V. is in dit vonnis in rechtsoverweging 4.6. herhaald. De kantonrechter overweegt “dat onder vereenzelviging wordt verstaan het voorbijgaan aan het identiteitsverschil tussen een rechtspersoon en (een) andere bij die rechtspersoon betrokken persoon/personen (bestuurder/bestuurders).”³⁷ Het misbruik van identiteitsverschil tussen de rechtspersoon en personen wordt gepleegd door degene die volledige of overheersende zeggenschap heeft over de rechtspersoon.³⁸

Bubras Comercial Importadora & Exportadora contra Babunhol Cattle Breeders N.V. en S.P.³⁹

De feiten in deze zaak zijn kortheidshalve als volgt:

BCI & E sluit met BCB N.V. een verkoopovereenkomst. Op enig moment ontsaat er een schuld van \$ 425.000,- zijdens BCB N.V., welke door BCI & E in rechte wordt gevorderd. De rechtsvordering wordt ingesteld tegen zowel BCB N.V. als S.P. die directeur is van BCB N.V. BCI & E stelt dat S.P. mede in het geding is betrokken, omdat er sprake is van een bijzondere vorm

³⁵ Ktr. 5 oktober 2017, A.R. no. 17-3684.

³⁶ Ktr. 25 augustus 2020, A.R. no. 16-3584.

³⁷ Ktr. 25 augustus 2020, A.R. no. 16-3584.

³⁸ Ktr. 25 augustus 2020, A.R. no. 16-3584. Zie ook Ktr. 5 oktober 2017, A.R. no. 17-3684.

³⁹ Ktr. 11 augustus 2020, A.R. no. 14-4533.

van vereenzelviging, aangezien S.P. als directeur niet alleen besluiten neemt voor BCB N.V., maar ook voor zichzelf, en S.P. soms in eigen naam handelt en of faciliteiten van BCB N.V. gebruikt.

De kantonrechter verwerpt de stellingen van BCI & E en overweegt dat S.P. als directeur de rechtspersoon BCB N.V. in en buiten rechte vertegenwoordigt. Als gevolg daarvan kan S.P. in privé niet aansprakelijk worden gesteld voor verplichtingen die door BCI & E als rechtspersoon zijn aangegaan. BCI & E wordt niet ontvankelijk verklaard ten aanzien van S.P.

Le Grand Baldew N.V. contra Residence Inn N.V. en SLM N.V.⁴⁰

In deze zaak zijn de feiten korthedshalve als volgt:

Tussen Le Grand Baldew N.V. en Residence Inn N.V. bestaat er een vervoersovereenkomst. SLM N.V. is de directievoerende vennootschap van Residence Inn. De vervoersovereenkomst wordt op enig moment zonder in achtname van de contractuele opzeggingsbepalingen door Residence Inn N.V. opgezegd met alle nadelige financiële gevolgen van dien. Le Grand N.V. stelt een vordering in tegen zowel Residence Inn N.V. als SLM N.V. en vordert in rechte nakoming van de vervoersovereenkomst.

Ter onderbouwing van het in rechte betrekken van SLM N.V. voert Le Grand Baldew N.V. aan dat SLM N.V. in de registers van de Kamer van Koophandel en Fabrieken is ingeschreven als oprichtster en directie voerende vennootschap van Residence Inn en zoals algemeen bekend, wordt onder directie voeren al hetgeen verstaan dat te maken heeft met de dagelijkse leiding en exploitatie van de instelling. Voorts voert Le Grand Baldew N.V. aan dat zij meermalen rechtstreeks te maken heeft gehad met SLM N.V. in de persoon van de heer X, die aanzat aan de vergadertafel en zelfs uiterlijk goedkeuring gaf aan de vervoersafspraken en na alle gedetailleerde besprekingen duidelijk maakte dat goedkeuring van SLM N.V. van de afspraken tussen Le Grand Baldew N.V. en Residence N.V. steeds een vereiste is geweest. Ook bij besprekingen heeft de heer X namens SLM N.V. aangezeten.

De kantonrechter verwerpt de stellingen van Le Grand Baldew N.V. en overweegt dat niet gebleken is dat er tussen SLM N.V. als rechtspersoon en Le Grand Baldew N.V. een rechtsrelatie bestaat, nu niet voldoende is betwist dat de vervoersafspraken steeds tussen Le Grand Baldew N.V. en Residence Inn N.V. zijn gemaakt. De kantonrechter acht het vanzelfsprekend dat SLM N.V. in haar hoedanigheid van directeur van Residence Inn N.V. goedkeuring moet geven aan het te voeren beleid van het hotel, doch is SLM N.V. als rechtspersoon geen partij bij die overeenkomsten. Op grond hiervan moet naar het oordeel van de kantonrechter Le Grand Baldew N.V. niet-ontvankelijk worden verklaard in haar vordering tegen SLM N.V. als rechtssubject, nu SLM N.V. niet in haar hoedanigheid van directievoerder van Le Grand Baldew N.V. is aangesproken.

⁴⁰ Ktr. 24 februari 2015, A.R. no. 10-0861.

Op basis van het voorgestelde blijkt dat in de rechtspraak een criteria is ontwikkeld, waaraan voldaan moet zijn om succesvol beroep te kunnen doen op vereenzelviging en/of misbruik van identiteitsverschil tussen rechtspersonen.

4.2 Tussenconclusie

Uit de bestudeerde Surinaamse rechtspraak blijkt dat de rechter op basis van de aangevoerde feiten en omstandigheden een beroep op vereenzelviging (rechtsvindingstechniek van de rechter) al dan niet honoreert. Het gaat dus om de concrete feiten en omstandigheden per zaak. In ieder geval zal de schuldeiser of benadeelde moeten aantonen dat degene die misbruik maakt van het identiteitsverschil van de rechtspersoon (zijnde een onrechtmatige handeling) het oogmerk heeft gehad om de wederpartij te benadelen. In ons jurisprudentieonderzoek zijn wij niet gestuit op uitspraken over de aansprakelijkheid van bestuurders van een vennootschap op grond van een onrechtmatige daad ex artikel 1386 BW.

5. Conclusie

De kantonrechter kan naast het honoreren van een beroep op artikel 1386 BW, de aansprakelijkheid van de vennootschap doorbreken door het toepassen van vereenzelviging: het volledig wegdenken van het identiteitsverschil tussen een rechtspersoon en een andere bij die rechtspersoon betrokken (rechts)personen. Volgens de kantonrechter moet bij vereenzelviging van twee rechtspersonen tenminste sprake zijn van een zekere mate van verwevenheid van de betreffende rechtspersonen. Voorts kan er misbruik worden gemaakt van het identiteitsverschil tussen twee rechtspersonen dan wel een rechtspersoon en persoon door degene die volledige of overheersende zeggenschap heeft. In dit geval is er sprake van een onrechtmatige daad, waarvoor de rechtspersoon zelf en zij die de aansprakelijke rechtspersoon beheerst, aansprakelijk zijn.

Ook ingeval er een verkeerde schijn bij de wederpartij wordt opgewekt door de onderhandelende (rechts)persoon die in overwegende mate zeggenschap uitoefent over een andere rechtspersoon, die contractueel wordt verbonden met de wederpartij, kan er sprake zijn van misbruik van identiteitsverschil.

Kortom, een beroep op vereenzelviging slaagt, indien onder de gegeven omstandigheden sprake is van de in de rechtspraak en rechtsliteratuur ontwikkelde criteria voor vereenzelviging en/of misbruik van identiteitsverschil tussen twee rechtspersonen dan wel een rechtspersoon en andere bij die rechtspersoon betrokken persoon/personen.